

Theorie, praktijk en geloof

Discussies over de werkzaamheid van een geneeskundige behandeling zijn vrijwel altijd boeiend, maar soms wordt de analyse van het voorliggende probleem gehinderd door een te sterk geloof in eigen gelijk. Ook bij de discussie in dit nummer over chiropractie, en de Kackadorisprijs die toenmalig staatssecretaris Zijlstra vorig jaar kreeg van de Vereniging tegen Kwakzalverij voor het geven van studiefinanciering aan studenten chiropractie, zijn vanuit dat oogpunt enkele opmerkingen te maken.

Pro en contra

Chiropractie is gebaseerd op een theorie die nooit goed is onderzocht. De beoefenaars geloven gewoon in hun vak en hebben heel lang niet echt actief geprobeerd hun werkwijzen kritisch te beschouwen en wetenschappelijk te onderbouwen. Zo'n opstelling bevordert het wetenschappelijk debat niet, en het is dan ook te prijzen dat er in de laatste jaren wel goede onderzoeken zijn verschenen over een belangrijk onderdeel van de chiropractie, namelijk manipulaties van de wervelkolom. Die onderzoeken laten een bescheiden effect zien, dat ook bereikt kan worden met instructies en oefeningen. Dat maakt chiropractie natuurlijk nog niet tot een evidence-based geneeswijze! Het gebrek aan bewijs voor de in onze ogen ongeloofwaardige theorieën over subluxaties en het nut van foto's en scans blijft bestaan. En als genoemde theorieën de leidraad zijn van de manipulaties dringt zich de vraag op of altijd de juiste patiënten de juiste behandelingen zullen krijgen van de chiropractor. Zo gezien is die prijs toch niet geheel ten onrechte uitgereikt.

De opstelling van de schrijvers van het contracommentaar roept echter ook vragen op. Is het echt zo dat behandelingen van bijvoorbeeld een chiropractor per definitie onzin zijn en dat dus manipulaties geen relevant effect hebben? Dat is op basis van de aangehaalde onderzoeken niet vol te houden en smaakt ook een beetje naar een te groot geloof in eigen gelijk. En moeten we alle behandelingen die niet deugdelijk zijn getoetst kwakzalverij gaan noemen? Dan weet ik nog wel een aantal andere medische beroepsgroepen die zeer kansrijk zouden zijn voor de Kackadorisprijs. Het is niet geheel uitgesloten dat ook huisartsen op die shortlist zouden staan.

Een open blik

In de medische praktijk worden veel dingen gedaan die niet evidence-based zijn, en sommige handelswijzen zijn ook moeilijk te onderzoeken. Er valt gelukkig nog heel veel onderzoek te doen, want waar mogelijk dienen behandelingen te worden getoetst. En voor alle duidelijkheid: ondergetekende heeft zelf niets met alternatieve geneeswijzen en kiest bij het prioriteren van wetenschappelijke activiteiten zowel in de praktijk als in het wetenschappelijk onderzoek ook voor die hypothesen die hem plausibel en relevant lijken. De theorie van chiropractie hoort daar niet bij. Maar we moeten altijd blijven openstaan voor nieuwe inzichten over behandelwijzen zoals manipulatie van de wervelkolom, zelfs als die niet direct in onze eigen opvattingen passen. Er zijn talloze voorbeelden van wetenschappers die in het verleden gelukkig de moed hadden om geheel tegen de heersende overtuigingen in te gaan en de smaad van de hele wetenschappelijke gemeenschap te trotseren. ■

Theo Verheij